

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural L'Espona

Núm. 46   desembre 08 – gener 09

Edita: Associació Cultural L'Espona
Adreça (provisional):
Font Vella, 10
43370 La Palma d'Ebre
a/e: espona@menta.net

L'Espona us desitja Bon Nadal

i Feliç 2009!

Editorial

L'any 2006 es va aprovar el nou Estatut de Catalunya. Un dels preceptes més destacats del nou text era la definició d'un nou sistema de finançament per Catalunya que, entre altres disposicions, establia la cessió del 50% d'alguns dels impostos més importants, amb l'objectiu de dotar a l'Administració catalana de recursos suficients, tenint en compte criteris poblacionals. Així mateix, el text establia que en el termini de dos anys, a partir de l'entrada en vigor de l'Estatut, s'havia d'aplicar el nou sistema de finançament. Doncs bé, transcorreguts més de dos anys i mig des d'aleshores, encara no s'ha arribat a un acord sobre el nou sistema de finançament, i el Govern central ha incomplert un darrere l'altre tots els terminis estipulats. És ben palesa la dificultat que hi ha d'encaixar les necessitats de recursos dels diferents territoris que conformen l'Estat, però això no ha de ser obstacle perquè Catalunya disposi de recursos suficients, essent com és un dels territoris que més diners aporta. Els partits catalans pressionen perquè no s'incomplixin els terminis, una vegada més, i el finançament s'aprovi abans de final d'any. Caldrà veure si es produeixen avanços en la negociació, i finalment s'aprova un nou sistema de finançament, que permeti al país enfrontar els reptes, especialment en aquests moments de crisi.

Activitats

- Dies 26, 27 i 28 de desembre. Pessebre vivent a la Masia de Castelló (Vandellòs). A partir de les 18h i fins a les 20.30 h es pot fer el recorregut pels carrers del pessebre vivent. Cal anar fins al poliesportiu de Vandellòs i deixar-hi el cotxe. L'organització s'encarrega de dur els visitants fins al lloc.
- Dies 25, 28 de desembre i 1, 4 de gener, Pessebre vivent de Tivissa. A partir de les 18.30h es poden contemplar les diferents escenes d'aquest pessebre a l'Antiga casa de les Monges, al C. de l'Abadia, 6.
- Descobrir la Siurana històrica. Visita guiada per la vila de Siurana, per tal de conèixer la seva interessant història, així com les llegendes i els relats fantàstics que envolten aquest lloc tan emblemàtic. Visites guiades a partir de 6 persones. Temps de durada: 1 hora aprox. En finalitzar la visita es pot tastar un vi criança DO Montsant. Es pot demanar pressupost sense cap compromís o qualsevol altra informació a www.catalunyasud.net o trucant al tel. 636 16 24 26.
- Diumenge 28, caminada especial festes: excursió a peu a la Serra de Llaberia, ascensió a les Moles. Durada de 9.30 a 1 del migdia. Desnivell 250 m. Dificultat baixa. Més info.: www.catalunyasud.net.

Una foto per a la història

No sé si sou lectors habituals de *El Periódico de Catalunya*; la meua mare ho és gairebé des que aquest diari va sortir a la llum fa més de 30 anys. Si ho sou sabreu que, juntament amb el diari, els dissabtes venen un volum de la col·lecció de llibres *La guerra civil a Catalunya* i un DVD de la sèrie *Zona roja*, que fa uns mesos va ser emesa pel Canal 33. Cada títol d'aquesta col·lecció tracta d'un aspecte determinat de la contesa, com ara els primers dies de la guerra, o bé els conflictes que es van produir entre les diferents forces polítiques de la zona republicana.

Tot això ve a cap perquè fa unes setmanes vaig arribar a casa de ma mare i em va dir: «L'havies vist mai aquesta foto?» i em va mostrar una instantània amb un munt de nens i un militar republicà. La imatge la podeu trobar al número 4 de la col·lecció abans esmentada i que té com a títol «Els nens de la guerra». Allò que havia cridat l'atenció de la meua mare era que al peu de foto hi diu: «Nens i nenes d'una escola per a infants depenent de la 227 Brigada Mixta, 42 Divisió, a la Palma d'Ebre». Efectivament, l'edifici que hi ha darrere de la canalla és inconfusible: les escoles del nostre poble. I també sembla clar que eren nens i nenes refugiats, ja que ni la meua àvia ni una amiga de la família, veïna de ma mare i també nascuda a la Palma, no van conèixer ningú de la fotografia.

També és versemblant la informació que l'escola era depenent de la 227 Brigada Mixta, 42 Divisió, perquè aquesta era una de les forces militars que van prendre part en la Batalla de l'Ebre (1938). La Palma es trobava a la rereguarda durant aquell xoc decisiu, però era un centre de concentració de forces republicanes, en concret la 227 Brigada Mixta.

Quan va poder ser presa la fotografia en qüestió? Segurament l'any 1938. El mes de març de 1938 les tropes franquistes van trencar el front d'Aragó i, en un ràpid avanç, a principis d'abril van ocupar Lleida i els pobles situats a la riba dreta de l'Ebre. La conquesta de Vinaròs per part dels rebels va separar la resta de Catalunya del que quedava de zona republicana. Tot això va venir acompanyat per milers de soldats republicans en retirada i, juntament amb ells, per milers de civils que fugien de les possibles represàlies: dones, vells i nens.

Un cop estabilitzat el front, a mitjan abril, la Catalunya republicana va acollir la gran majoria d'aquests refugiats. Amb una economia exhausta, l'esforç que el nostre país va fer per fer-se càrrec de tota aquesta gent va ser enorme. Calia donar-los aliments, recer i, en el cas dels infants, educació. La fotografia mostra que a la Palma s'hi van acollir refugiats; quants? De moment no ho sabem, de la mateixa manera que no sabem tampoc si va ser un lloc d'establiment definitiu o bé de pas cap a llocs més allunyats del front, com ara Barcelona. Seria interessant encetar una línia d'investigació en aquest sentit, ja que podria donar respostes a interrogants com ara quina importància va tenir la Palma en l'acolliment de refugiats, quines condicions de vida tenien, com els va acollir la gent de la Palma.

Poques coses sabem de la Palma durant la guerra. El que més coneixem són, per desgràcia, els morts producte de les represàlies, tant la del 1936 com la del període 1939-42, i producte dels combats, és a dir, els morts al front. Però no sabem gairebé res de tot el que no siguin esdeveniments violents. Seria bo que algú s'animés a començar a investigar-ho.

Ricard Sas Filella

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.